

Conflict tussen de marken van Anloo en Gasteren - 1565

In de Middeleeuwen hadden grote boeren zich verenigd in marken om het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden goed te kunnen regelen. Een marke wordt ook wel markegenootschap of boermarke genoemd.

Het woord marke (letterlijk grens of scheiding) wordt ook gebruikt om een gebied mee aan te geven dat bij een dorp hoort. Omstreeks 1800 waren er in Drenthe ongeveer 100 marken.

Figuur 1. Kaart van de gemeente Anloo in 1866.

Hierboven is een kaart uit 1866 te zien van de gemeente Anloo waarbinnen de Marken van Schipborg, Annen, Anloo, Gasteren en Anderen vielen. Het had een totale oppervlakte van 9162 bunder en 3000 inwoners. Anloo ligt precies in het midden van dat gebied, wat handig was want Anloo was een kerkdorp en de omliggende dorpen kwamen hier naar toe voor de eredienst, de weg door het Evertsbos van Eext naar Anloo heet nog steeds de Kerkweg.

Onderling maakten de marken afspraken over de grenzen. Als er geen natuurlijke grenzen waren dan moesten grote stenen aangeven waar de grenzen van de marke waren, de zogenaamde markestenen. Er zijn aardig wat ruzies geweest tussen de verschillende marken omdat die markestenen wel eens stiekem werden verplaatst.

In een stuk uit 1565 kunnen we lezen dat de grens tussen Gasteren en Anloo is overschreden doordat mensen uit Gasteren hun vee gedreven hebben *'an ende over den nyen gegraven sloet en walle, in Anloer Marcke veer van de marckescheidinge tusschen Gasteren ende Anloe gelecht is.'*

Kennelijk had men als grensscheiding een sloot gegraven en een wal opgeworpen waar de mannen uit Gasteren zich weinig van aantrokken, hup eroverheen en doorheen en laat maar grazen die schapen! Een jaar daarvoor was dat al eens gebeurd, maar dan met varkens. Het is nooit tot een veldslag gekomen maar wat de opgelegde straf is geweest hebben we nog niet kunnen terug vinden, de Etstoel zal hierin wel een wijs besluit hebben genomen.

In de Goorspraken van Drenthe [verhandelingen van regionale rechtbanken] van 1563 – 1565 lezen we dat de buren van Anloo een zaak hebben aangespannen tegen de buren van Gasteren. Vrij vertaald luidt de aanklacht aldus:

30 maart 1563

Jacob Husinge laet verbieden den buiren van Gasteren, der van Anloo hoer marcke mit hoere zwinen niet te bedriven oft daerop te brengen, op peyne van XB marck, tegen Konincklycke Majesteit te verbueren, soe vake als men se daerop kan beschinen; anno 63,30 Martij. De buiren seggen daerop geene zwine gedreven te hebben und willen daer voort affbliven.

Jacob Huisinge laat de buren van Gasteren verbieden dat zij hun zwijnen de marke van Anloo op laten lopen of daarheen drijven, op straffe van 15 marck, te betalen aan de Koninklijke Majesteit, voor zo vaak als men hen daarop kan betrappen. De buren [van Gasteren] zeggen dat ze geen zwijnen opgedreven hebben en dat ze dat ook nooit willen doen.

Eigenlijk ontkennen de Gastenaren de aanklacht dus. En hoe oprecht hun belofte toen was valt te betwijfelen, want in de Goorspraken van 1565 komen we het volgende tegen:

1565 juli,16

Feycko van Frytema, Konincklycke Majesteit rentmeester, laet gerichtlycken verbieden den buiren van Gasteren, dat sie mit hoer beesten, schaepen, peerden end zwinen niet en dryven an ende over den nyen gegraven sloot ende walle, de in Anloer marcke veer van de marck-scheidinge tusschen Gasteren ende Anloo gelecht is, ende dat sie de marcke van Anloo niet en gebruicken, verdervende de groene landen niet hoer waeren ende peerden; dan willen sie eenen wech hebben, moegen sie liggen in hoer eygen marcke. Buir: Egbert Hoevinge ende Jan Aninge.

Feycko van Frytema, des Koninklijke Majesteits rentmeester, laat gerechtelijk verbieden dat de buren van Gasteren hun beesten, schapen, paarden en varkens over de nieuw gegraven sloot en wal drijven die in de Anlooër marke als markescheiding tussen Gasteren en Anloo is aangelegd, en dat ze de marke van Anloo niet gebruiken en hun vee en paarden de groenlanden laten vertrappen. Als ze een doorgang willen dan moeten ze die in hun eigen marke aanleggen. Buren: Egbert Hoevinge en Jan Aninge.